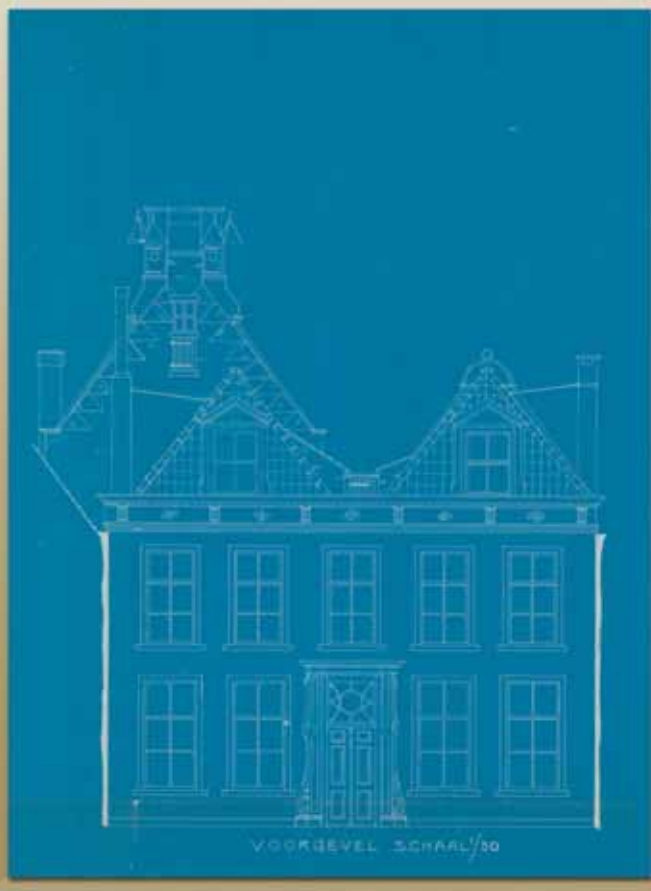

in de etalage

VOORGEVEL SCHAAL/50

OPMETING VAN HET VOORMALIG
 WICHHUIS (LAATST BEWOOND
 DOOR MEVRE DE WED. M.F. LEMKER)
 AAN DE GOVERNMENTSTR. TE KAMPEN.
 SCHAAL 1:1000.

DORSZIJDE VAN C.B.

VOORZIJDE - SCHAKEL

ZIJDEZIJDE VAN C.B.

ZIJDEZIJDE

WED. J. VAN
 KAMPEN
 1908

PLATERING EN DAKSNEDE
 TOEGANG - SCHAKEL

K. van der Kamp Wzn., opmeting van een voormalig Wichhuis, het laatst bewoond door de weduwe Lemker, Boven Nieuwstraat Kampen, blauwdruk, juni 1908.

De opgemeten stad

Bouwtekeningen in het Frans Walkate Archief

Tot de rijke, grillige en verrassende verzameling van het Frans Walkate Archief behoort een groot aantal bouwtekeningen. Tot voor kort waren ze nauwelijks beschreven en slecht toegankelijk. Het afgelopen jaar zijn verschillende stappen gezet om daarin verandering te brengen.

Sinds de invoering van de woningwet van 1901 is het verplicht om ter goedkeuring van bouwactiviteiten een duidelijke omschrijving in woord en beeld te presenteren bij een daarvoor aangewezen overheidsinstantie. Vanaf dat tijdstip zijn er in principe van alle bouwactiviteiten visuele documenten beschikbaar, die (onder meer) worden bewaard in gemeentearchieven, die daardoor op dit gebied een organische groei doormaken en een redelijk compleet beeld geven van de periode vanaf 1901. Het betreft hier over het algemeen kopieën. Veel van deze documenten zijn inmiddels overgezet op microfiche of een andere drager en via zelfbediening toegankelijk. Vóór 1901 werden – zeker bij kleinere projecten – lang niet altijd tekeningen gemaakt. Bovendien werd er in de regel slordiger mee omgesprongen. Ze zijn daardoor veel schaarser.

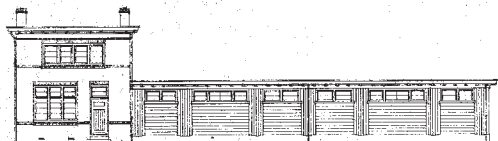
De collectie bouwtekeningen van het Frans Walkate Archief is niet (rechtstreeks) ontstaan als gevolg van regelgeving door de overheid, maar grotendeels door particuliere schenkingen, waarbij toeval een belangrijke rol speelde. Daardoor is het geheel tamelijk heterogeen en was het tot voor kort weinig geordend.

De eerste stap bij het beter toegankelijk maken van de collectie was inzicht verkrijgen in de omvang en samenstelling ervan. Dat geschiedde door het beschrijven van de aanwezige stukken aan de hand van een aantal criteria (datum, maker/ontwerper/architect, onderwerp, materiaal, techniek, formaat en staat van conservering).

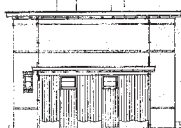
De stukken bleken op verschillende manieren en diverse plekken te zijn opgeslagen en bewaard. Een deel van de collectie is in het verleden gerestaureerd en geplaatst in passe-partouts. Het grootste deel lag onbewerkt in ladekasten. De oorspronkelijke ordening was in de loop der tijd

GENEENTEWERKEN KAMPEN
DIENST 1924
BESTEK N° 7

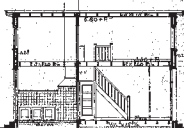
HET BOUWEN VAN EEN PORTIERSWONING MET KLEEDLOKALEN G.A.
OP HET SPORTTERREIN AAN DEN NIEUWEN WEG
TE ISSELMUIDEN. SCHAAL 1:100. PLAD I.

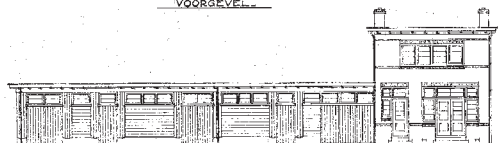
VOORGEVEL

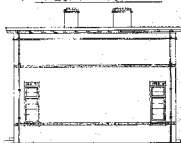
RECHTERZIJGEVEL

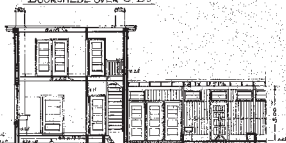
DOORSNEDE OVER C-D

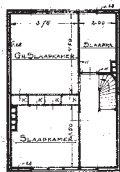
ACHTERGEVEL

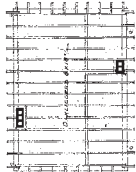
LINKERZIJGEVEL

DOORSNEDE OVER A-B

PLATTE GROND VERD.

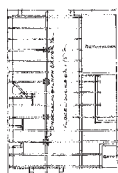
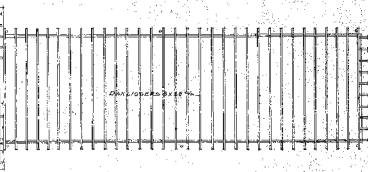
DARLIGGERS

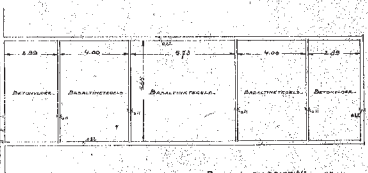
DOORSNEDE OVER E-F

BALKLAAG VERDIEPING EN DAKLIGGERS

BALKLAAG BEGANE GROND

BEHOUD BY BRIEF N° 21
DE DIRECTIE VAN G.A. 1924

KAMPEN, JANUARI, 1924. GET. 6.

C
S

A.E. Roest van Limburg (directeur gemeentewerken), bouwtekening van een portierswoning met kleedlokalen, Burgemeester Van Engelenweg, hoek Dorpsstraat te IJsselmuiden, 1924, inmiddels gesloopt.

grotendeels verloren gegaan. In sommige deelcollecties zijn nog enkele 'losse' tekeningen gevonden. De collectie bleek uit meer dan 500 documenten, zowel kopieën als originelen, te bestaan. De kopieën betreffen voornamelijk licht- en blauwdrukken, maar ook litho's en handmatige duplicaten. De originelen zijn onder meer uitgevoerd in (kleur)potlood, inkt en stiften en hebben verschillende dragers: uiteenlopend van karton tot calqueerpapier (calques). De verzameling omvat een tijdspanne van begin 19de eeuw tot heden, met een nadruk op de eerste helft van de 20ste eeuw.

Annotaties op verschillende stukken geven inzicht in de verzamelgeschiedenis. Een deel van de collectie is afkomstig van de Stichting Oud Campen, die veel heeft aangekocht van C.H. van Fenema. Er zijn enkele dozen 'calques' van het voormalige Bouwadvies- en Tekenburg Hollander geschonken door bouwkundig tekenaar en oud-Walkate medewerker Henk Hollander. Fraaie tekeningen uit de jaren dertig van het huidige onderkomen van het archief en van de door het Nut geïnitieerde Spaarbankstraat bleven bewaard. Een kleine groep tekeningen van architect G.B. Broekema werd na zijn dood in 1946 geschonken door zijn dochter, mevrouw Van Halm. Het leeuwendeel echter bracht A.J. Reijers bijeen, bouwkundig opzichter in gemeentedienst, verdienstelijk tekenaar en docent, maar bovenal gedreven historicus en 'heemschutter'. Veel van die stukken zijn eigenhandig. Op andere staat Reijers' gestempelde beeldmerk: een passer in een cirkel (hij was vrijmetselaar) of een toelichtende beschrijving in zijn kenmerkende handschrift. Reijers' scherpe oog voor en inzicht in historisch waardevolle zaken heeft diverse documenten van een wisse ondergang gered en talloze gegevens aan de (dreigende) vergetelheid ontrukkt. De grillige wijze van verwerving heeft een boeiende verzameling opgeleverd. De collectie bevat bouwtekeningen van diverse aard: gevelimpressies (opstanden), doorsneden, plattegronden en detailuitwerkingen. De meeste dienden als handleiding tijdens de constructie of als toelichting op het bestek en zijn dus vooral werktekeningen. Andere hadden een representatief doel: het tonen aan derden hoe iets wordt of kan worden, bijvoorbeeld om ze te overtuigen een opdracht te verstrekken. Deze tekeningen zijn vanzelfsprekend het meest 'gelikt' en vaak ook het fraaist. Andere tekeningen registreren wat verloren zal gaan bij sloop en verbouwingen of wat tevoorschijn kwam bij opgravingen: deze zijn soms uiterst schetsmatig. De collectie bevat ontwerpen van de belangrijkste bouwmeesters die in de 19de en 20ste eeuw in Kampen actief zijn geweest. Van vrijwel alle stadsarchitecten en (latere) directeuren van de dienst gemeentewerken is werk aanwezig, in chronologische volgorde: A.M. Sorg, N. Plomp, P. Bondam, W. Koch, K. de Vidal de St. Germain en A.E. Roest van Limburg. Van de belangrijkste particuliere plaatselijke architecten zijn (onder anderen) vertegenwoordigd: H. de Graaf, G.B. Broekema en K. van der Kamp. Ook wordt er werk bewaard van landelijk bekende architecten als W. Kromhout, Tj. Kuipers en E. Breman. Het is aardig een aantal markante stukken uit te lichten. Er zijn detailtekeningen van verdwenen gebouwen als het Heilige Geest- en Boven-gasthuis. Er is een opvallende reeks ontwerpen voor het Burgerweeshuis uit

1892, die mogelijk is achtergebleven na de prijsvraag die aan de bouw voorafging. Het is een serie tekeningen die een goed idee geeft van het karakter van de Nederlandse bouwkunst aan het eind van de 19de eeuw; de meeste zullen in de loop van dit jaar worden gepubliceerd in een boek over de bouwgeschiedenis van het huidige Quintuscomplex. Van Tjeerd Kuipers is een mooie aquarel van de Van Gelder Stichting aanwezig; van G.B. Broekema de originele pentekening van zijn Jugendstil-herenhuizen aan de IJsselkade en zijn ontwerp uit de jaren dertig voor het oude gebouw van het Frans Walkate Archief aan Geerstraat 42, waarvan tot nu toe de architect onbekend was. Van Bondam zijn onder meer meubelontwerpen verzameld, van Sorg ornamentschetsen. Tot de meest interessante registraties van Reijers behoren de opmeting van de fundamenteën van het Agnietenklooster, zoals ze te voorschijn kwamen bij de bouwactiviteiten voor een nieuwe school anno 1902, het muurwerk dat werd aangetroffen bij opgravingen achter het stadhuis en een gedetailleerde opmeting van de in 1939 gesloopte havezate Wittensteyn te Kamperveen en het gesloopte huis Lemker: één van de voormalige Wichhuizen of stadskastelen van Kampen. Ze sluiten vaak naadloos aan op schriftelijke notities in Reijers' persoonlijke archief (ook bewaard in het Frans Walkate Archief) of bij foto's uit de collectie.

Op de registratiewerkzaamheden volgde het digitaliseringsproces naar tiff en jpeg-bestanden. De kwaliteit van digitale bestanden is over het algemeen hoger dan die van microfiches. Het afgelopen jaar is het grootste deel van de 'losse' (= niet in passe-partout) tekeningen bewerkt. De rest volgt later. Bij terugkomst zijn de gedigitaliseerde tekeningen genummerd en geplaatst in zuurvrije, transparante, kunststof hoezen. Een aantal documenten dat in slechte staat verkeerde is toevertrouwd aan een restaurator. Het is de bedoeling dat de digitaliserings-, conserverings- en restauratiewerkzaamheden van de bouwtekeningen in 2006 worden voortgezet en indien mogelijk afgerond. Dan is dit aspect van de collectie per computer inzichtelijk en opvraagbaar. Zo kan eenieder inzicht verkrijgen in allerlei zaken die elders niet meer aanwezig zijn, waaronder veel originelen en documenten die nooit via regelgeving bij een archief terecht zouden zijn gekomen. Kortom: de verzameling bouwtekeningen van het Frans Walkate Archief vormt een nuttige en boeiende aanvulling op bestaande collecties.

Geraart Westerink